

Κείμενο 1

«Bullying» στο χώρο εργασίας

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί ελαφρώς διασκευασμένο απόσπασμα άρθρου της Κωνσταντίνας Αραβανή που δημοσιεύτηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 2014 στο περιοδικό HR Professional (<https://hrpro.gr>).

Ο εκφοβισμός (bullying) και η κατάχρηση εξουσίας στο χώρο εργασίας ιδιαίτερα από ιεραρχικά ανωτέρους, μπορεί να παίξουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της επαγγελματικής συνείδησης ενός εργαζόμενου, ιδιαίτερα όταν αυτός βιώνει μια επίμονη διαταραχή-κακομεταχείριση. Στο σημερινό έντονα ανταγωνιστικό και ταχύτατα μεταβαλλόμενο εργασιακό περιβάλλον, οι επιχειρήσεις, προκειμένου να προσαρμοστούν στις αυξανόμενες πιέσεις της αγοράς και να εξασφαλίσουν συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης, διοχετεύουν «υψηλή ενέργεια» στους χώρους εργασίας, κάτι που, αν διαχειριστικά αποτύχει, προκαλεί αίσθημα φόβου.

Είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτή η διαφορά μεταξύ του επίμονου και πιεστικού αλλά δίκαιου στελέχους, από τον ανασφαλή πιεστικό ή και επιθετικό και συχνά «θρασύδειλο». Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ειλικρίνεια και η πειστικότητα των προθέσεων είναι αυτή που κάνει τη διαφορά. Μια περιστασιακά επιθετική συμπεριφορά δεν πρέπει βιαστικά να κατατάσσεται στην κατηγορία του εκφοβισμού μιας και συχνά αποτελεί εκδήλωση άγχους, πίεσης ή και πρόσκαιρης ανασφάλειας.

Είναι επομένως απαραίτητο να ακολουθούμε κάποια βασικά συνετά βήματα στην αξιολόγηση μιας συμπεριφοράς πριν την χαρακτηρίσουμε εκφοβισμό ή και προσπάθεια χειραγώγησης. Θα πρέπει να προσδιορίσουμε τι ακριβώς συμβαίνει και να αναρωτηθούμε: Έχει κακές προθέσεις ο συγκεκριμένος άνθρωπος; Μήπως περνάει μια άσχημη ημέρα γεμάτη στρες ή δεν έχει την ωριμότητα να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση; Τέτοια φαινόμενα συχνά δεν αντιστοιχούν σε θύτες «bullying» αλλά χαρακτήρες που, στην προσπάθειά τους να υλοποιήσουν το πρόγραμμα ή τη φιλοδοξία τους, ή ακόμα και να υπηρετήσουν τους εταιρικούς στόχους, επιδίδονται σε σκληρή εργασία και ασκούν έντονη κριτική με άμεσο τρόπο χωρίς να «χαϊδεύουν αφτιά».

Πίσω από αυτές τις συμπεριφορές πιθανότατα να υπάρχει πραγματικό ενδιαφέρον για επιτυχία και όχι δολιότητα. Ο πραγματικός «bully» εκμεταλλεύεται τις αδυναμίες των άλλων με σκοπό να εκπληρώσει τις φιλοδοξίες του. Διακατέχεται από αλαζονεία, κυκλοθυμία και δρα με μυστικότητα, προσποιούμενος ότι πρεσβεύει τις αξίες της εταιρείας για να ενισχύσει την εξουσία του. Γενικά, μπορεί να βλέπει παντού εμπόδια και καθένας που θα βρεθεί κοντά του στο χώρο εργασίας, μπορεί να γίνει στόχος του.

Κείμενο 2

Ο κ. Τμηματάρχης έρχεται!

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα του Ζαχαρία Παπαντωνίου (1877-1940), το οποίο εκδόθηκε το 1927.

Ο κ. Τμηματάρχης μπαίνοντας στο γραφείο του, δέκα η ώρα το πρωί, βρήκε μέσα το λαμπρόν ήλιο να του ζεσταίνει τις αναφορές, τις υπογραφές και τις αναβολές. Πρέπει να είναι κανείς παντοδύναμος προϊστάμενος σε δύο τμήματα του υπουργείου των Εσωτερικών, [...] να ακυρώνει, να επικυρώνει, να ματαιώνει, να εξουσιάζει, για να νιώσει το χάδι της ηδονικής αυτής ζέστης. [...] Μόλις ο κ. τμηματάρχης ελούστηκε στην πρωινή χλιαρότητα κι άπλωσε στο πρώτο έγγραφο,πίστεψε πως η πρόνοια του κόσμου τούτου ένα μόνο σκοπό έχει: να τον διατηρήσει τμηματάρχη στην περιστροφική του καρέκλα.

Είκοσι χρόνια τώρα καθισμένος σ' αυτήν την καρέκλα εξουσιάζει. Τρέμουν την υπογραφή του. Ο τελευταίος γραφιάς της επαρχίας τον νιώθει. Οι πιο δυνατοί πολιτευόμενοι έχουν την ανάγκη του και τον κολακεύουν. Ο υπουργός ο ίδιος είναι μελιστάλαχτος μπροστά του απ' το φόβο μήπως τού καταφέρει καμμιά σιγανή γραφειοκρατική μαχαιριά, τέτοιος που είναι, ήσυχος σα βαθύ ποτάμι, αμίλητος σαν πηγάδι, κάτοχος της υπηρεσίας, μοναδικός για λύσεις, και για περιπλοκές [...].

Μα η φήμη του δεν ήταν τυχαίο πράγμα! Την έχτισεν ο ίδιος με τέχνη και υπομονή. Σοβαρός πάντα στον άγνωστο, απειλητικός στον αδύνατο, γελαστός στο σοβαρό, προσεχτικός και στο χαμόγελο και στο κατσούφιασμά του, σήμερα διαχυτικός κι αύριο πάγος στο ίδιο πρόσωπο, άφιλος, άπιαστος, δημιούργησε γύρω του το μυστήριο και τον φόβο κρατώντας τον κόσμο σε υποταγή, σε αβεβαιότητα και σε προσδοκία, καθώς οι ωραίες γυναίκες.

Μόνο η κυρία τμηματάρχου δεν ήταν ενθουσιασμένη με τέτοια δόξα.

- «Τι κερδίσσαμε;» έλεγε συχνά. «Ξερή εξουσία και παράσημα!»

Το είχε κρυφό παράπονο που ο άντρας της ήταν πολύ έντιμος. Κι ήταν αλήθεια τέτοιος ο παντοδύναμος τμηματάρχης. Πονούσε το δημόσιο και δεν καταχράστηκε ποτέ τη δύναμή του για να το ζημιώσει. Δεν κέρδισεν άλλο απ' τις τετρακόσιες ξερές δραχμές του μισθού του. [...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς πρέπει να αντιμετωπίζεται, σύμφωνα με το Κείμενο 1, η εκδήλωση στον εργασιακό χώρο μιας πιεστικής συμπεριφοράς από ένα ανώτερο στέλεχος προς κάποιον εργαζόμενο; Να καταγράψεις τις θέσεις της αρθρογράφου περιληπτικά σε 60-70 λέξεις.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς εξασφαλίζεται στο Κείμενο 1 η συνοχή μεταξύ δεύτερης - τρίτης παραγράφου και τρίτης - τέταρτης; Να προσδιορίσεις σε κάθε περίπτωση τις συνδετικές λέξεις και να επισημάνεις τα νοήματα που συνδέουν.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1, στην τρίτη παράγραφο, να ερμηνεύσεις μέσα στα συγκεκριμένα συμφραζόμενα τη χρήση του ερωτηματικού στις διαδοχικές ερωτηματικές προτάσεις (μονάδες 5) και των εισαγωγικών στις λέξεις / φράσεις «bullying» και «χαιδεύουν αφτιά». (μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4

Να περιγράψεις το προφίλ του κ. Τμηματάρχη ως ανώτερου στελέχους υπουργείου, τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με αναφορές στο Κείμενο 2 (μονάδες 10). Πώς θα ένιωθες ως υπάλληλος αν είχες έναν τέτοιο εργοδότη και γιατί (μονάδες 5); Να καταγράψεις τις απόψεις σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15